

Mirosława Kwiecień

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

AUDYT WEWNĘTRZNY, POLITYKA RACHUNKOWOŚCI A RYZYKO DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Według E.J. Saundersa „audyt wewnętrzny to działalność niezależna obiektywnie, zapewniająca i doradcza, ocenia procesy zarządzania ryzykiem, systemy kontroli wewnętrznej i governance” (ładu korporacyjnego, przyp. M.K.) [14, s. 130]. Nasuwa się pytanie, czy ryzykiem można zarządzać? W nauce o zarządzaniu można wyodrębnić dwa „podejścia” do tego problemu. Według H. Steinmanna i G. Schreyöggga, można wyodrębnić zarządzanie instytucjonalne i zarządzanie funkcjonalne. **Zarządzanie instytucjonalne** to działanie grupy, której powierzono w organizacji gospodarczej **uprawnienia do wydawania poleceń**. Menedżerami są wszyscy pracownicy organizacji gospodarczej, pełniący funkcję przełożonych. Natomiast **zarządzanie funkcjonalne** (według wymienionych autorów) to działania, które służą kierowaniu procesami pracy (niezależnie od uprzedniego ustalenia określonych stanowisk pracy); są to działania o charakterze organizowania, planowania i kontrolowania. W tym ujęciu znaczenie ma zbiór zadań, które muszą być realizowane, a nie grupa osób, jeżeli organizacja gospodarcza ma osiągnąć określony cel – zysk z działalności gospodarczej (por. [20, s. 20]). Pogląd L.J. Krzyżanowskiego w zakresie zarządzania jest zbliżony z moimi doświadczeniami zawodowymi. Otóż zarządzanie, według Krzyżanowskiego, „to taki rodzaj kierowania, w którym tytuł do wywierania wpływu na hierarchię i systemy wartości, interesy i dążenia oraz postawy i organizacyjne zachowania kierowanych wynika głównie z władania lub faktu dysponowania przez kierującego zasobami [...] o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania i rozwoju organizacji bądź z samego przeświadczenia kierowanego, że kierujący ma możliwości pozyskania tych zasobów” [6, s. 207].

Można zaryzykować stwierdzenie, że **zarządzanie procesem ryzyka** (procedura zarządzania) to przede wszystkim:

- **identyfikacja ryzyka** (ustalenie szans i zagrożeń, czyli ryzyka, które może wpłynąć na zasoby majątkowe organizacji, jak również ryzyka, które może wpłynąć na działania operacyjne (ryzyko powstałe w wyniku różnych stanów otoczenia organi-

zacji, przykładowo: lokalizacja, finanse, regulacje rządowe, konkurencja, technologia (jej rozwój),

- **pomiar ryzyka**, czyli mierzenie prawdopodobieństwa i znaczenia jego skutków,
- **hierarchizacja ryzyka**, czyli uszeregowanie rezultatów (wcześniejszego działania) umożliwiające alokację zasobów majątkowych w odniesieniu do najpoważniejszych przypadków ryzyka (por. [8, s. 123-130]).

Na tym tle powstają kolejne pytania, m.in. o wpływ polityki bilansowej na procedurę zarządzania ryzykiem. Zanim na nie odpowiem, zastanówmy się, czym jest polityka bilansowa. W literaturze przedmiotu pojawiają się liczne pytania i kontrowersje: w regulacjach prawnych używa się sformułowania zasady rachunkowości (polityka rachunkowości). Czy polityka bilansowa jest kategorią prawną (do której odnosi się wprost ustawa o rachunkowości), czy kategorią ekonomiczną, stanowiącą narzędzie zarządzania organizacją gospodarczej, czy może kategorią etyczną (pejoratywnym określeniem praktyk stosowanych przy sporządzaniu sprawozdań finansowych) czy też każdym z wymienionych pojęć? I następne pytanie: jaki jest związek (czy w ogóle istnieje) pomiędzy pojęciami: „polityka bilansowa”, „polityka rachunkowości”, „zasady rachunkowości”? Analizując zarysowany powyżej problem, należy zwrócić uwagę na, stanowiące już regułę w literaturze przedmiotu, utożsamianie pojęć: „polityka bilansowa” oraz „polityka rachunkowości” (tab. 1).

Tabela 1. Zamienne używanie terminów: „polityka bilansowa” i „polityka rachunkowości” (wybrane przykłady)

Źródło	Cytat
K. Sawicki [16, s. 23]	W literaturze anglojęzycznej stosuje się termin „polityka rachunkowości”, zaś w literaturze niemieckojęzycznej – „polityka bilansowa”.
T. Cebrowska [2, s. 14]	Takie rozumienie potwierdza także literatura przedmiotu, w której innym określeniem polityki rachunkowości jest polityka bilansowa [...]
M. Schweitzer [17, s. 160]	1. Polityka w zakresie sprawozdawczości mieści się w centrum zainteresowania pozytywnej teorii rachunkowości. Jeśli słuszne jest twierdzenie, że zasady tej polityki nie związane z przepływem środków pieniężnych nie mają wpływu na decyzje inwestorów, należy zastanowić się, dlaczego stosuje się określoną politykę bilansową i co decyduje o jej kształcie. 2. Na poziomie przedsiębiorstwa punktem wyjścia do formułowania hipotez jest „proces tworzenia polityki rachunkowości ”, na który składa się podejmowanie przez zarząd decyzji dotyczących alternatywnych rozwiązań [podkreślenia M.K. i W.H.]
A. Szmerekietta [21, s. 61]	[...] innym określeniem „polityki rachunkowości” jest termin „polityka bilansowa”.

Źródło: [4, s. 13].

Pojęcie „polityka bilansowa” zostało zaadaptowane w Polsce na początku lat dwięćdziesiątych ubiegłego wieku z niemieckiej filozofii rachunkowości *bilanzpolitik*.

Niemieccy naukowcy, m.in. G. Wöhe, twierdzili, że jest to ogół zgodnych z prawem decyzji organizacji gospodarczej, mających na celu takie „ukształtowanie” parametrów ekonomicznych działalności gospodarczej (np. przychodów, kosztów ich uzyskania, zysku albo straty) zasobów majątkowych, zobowiązań i innych źródeł finansowania wykazywanych w bilansie, który zapewnia optymalną realizację zamierzeń gospodarczych. Środkiem tej polityki jest odpowiednie wykorzystanie, ze znajomością teorii bilansowania, regulacji prawnych (prawa bilansowego), zezwalających przy sporządzaniu bilansu i wycenie bilansowej albo na postępowanie według uznania sporządzającego, albo na wybór pomiędzy różnymi sposobami postępowania dopuszczonymi przez normy – jakimi są m.in. międzynarodowe standardy sprawozdawczości finansowej.

Według G. Siebena i innych [18], są to wszystkie przedsięwzięcia podejmowane w trakcie roku obrotowego i podczas sporządzania zamknięcia rocznego (ze względu na systematyczne „tworzenie” bilansu), mające na celu wpływ na ocenę adresata bilansu i skłonienia go do pożądaných zachowań.

Poglądy autorów niemieckich upoważniają do stwierdzenia, że celem polityki bilansowej jest skłonienie adresatów sprawozdania finansowego (zwanych interesariuszami lub stronami finansowo zainteresowanymi – ang. *stakeholders*) do działania zgodnego z celami (planami strategicznymi) organizacji gospodarczej. Tak więc zarząd organizacji gospodarczej może zrealizować dodatkowe korzyści, dla niej albo tylko dla zarządu, które nie byłyby możliwe w innym wypadku. Powstaje uzasadnione pytanie, jakie korzyści można osiągnąć, traktując rachunkowość organizacji w sposób instrumentalny.

Można zaryzykować stwierdzenie, że nie ma jednoznacznej odpowiedzi na tak sformułowane pytanie. To, czy w ogóle możliwe jest wykorzystanie polityki bilansowej i co możemy z jej „pomocą” uzyskać, zależy od specyficznych uwarunkowań organizacji gospodarczej (takich jak: struktura własności, sposób finansowania, kanały zaopatrzenia i zbytu, struktura zatrudnienia, konkurenci itd.). Według W. Hasika, w zależności od odbiorcy informacji sprawozdawczej – cele polityki bilansowej osiąga się różnymi sposobami, co przedstawiono w tab. 2.

Konkludując, w literaturze przedmiotu i regulacjach prawnych polityka bilansowa jest utożsamiana z polityką rachunkowości i z zasadami rachunkowości, co zilustrowano w tab. 3 i tab. 4.

Zatem, próba ustosunkowania się do wyżej zasygnalizowanych problemów nie tylko jest kłopotliwa, również demaskuje istniejący terminologiczny chaos, który implikuje z kolei szereg sprzeczności. Fakt ten jest, w moim przekonaniu, rezultatem „niedomogów” współczesnej polskiej nauki rachunkowości w zakresie precyzyjnego określania pojęć i rozpatrywania ich wzajemnych relacji. Nie wdając się w dalszą dyskusję, przyjmuję, że **polityka bilansowa** jest określeniem – kategorią prawną stosowaną w modelu rachunkowości kontynentalnej, a **polityka rachunkowości** w modelu anglosaskim, tak więc są to tożsame pojęcia (por. [4, s. 12-25]).

Tabela 2. Cele polityki bilansowej

Interesariusz – adresat polityki	Motywy zarządu	Cel podejmowanych działań
Właściciele kapitału (własnego)	realizowanie własnych interesów zarządu, niezależnych lub częścię sprzecznych z interesami całej organizacji (w szczególności właścicieli jednostki)	maksymalizacja wynagrodzenia zarządu w sytuacji uzależnienia go od określonych wielkości sprawozdawczych (hipoteza systemu premiowego)
		stworzenie „zasłony dymnej” dla odwrócenia uwagi czytelników sprawozdania od jakiegoś ważnego wydarzenia
		stworzenie gruntu dla spekulacji walorami jednostki
		pranie zysku (<i>big bath</i>) w przypadku przejęcia władzy w jednostce przez nowy zarząd
		maskowanie słabej sytuacji jednostki dla unikania odpowiedzialności za niekorzystne efekty błędnych decyzji zarządu
	chęć wywołania wrażenia stałego i stabilnego rozwoju jednostki, będącego efektem celowych i planowych działań zarządu, nie zaś dziełem przypadku	skłonienie właścicieli do formułowania pozytywnej oceny działań zarządu, ufności w jego kompetencje i możliwości sprawowania skutecznej kontroli sytuacji jednostki w przyszłości
	zamiar zwiększenia udziału zatrzymanego zysku w finansowaniu działalności (w szczególności rozwoju) jednostki	skłonienie właścicieli do akceptacji planów akumulowania wypracowanego zysku
Zewnętrzne organa kontroli (państwowe lub inne)	dążenie do niwelowania ograniczeń w swobodnym realizowaniu polityki zarządu oraz negatywnych skutków tych ograniczeń dla właścicieli kapitału (hipoteza wielkości)	ukrywanie znamion wielkości jednostki w celu odwrócenia od niej uwagi organów kontrolnych i unikania ich reakcji
Kredytodawcy (oraz inni dawcy kapitału obcego)	dążenie do niwelowania ograniczeń w swobodnym kształtowaniu polityki finansowej (hipoteza struktury kapitału)	ukrywanie przesłanek umocowujących kredytodawców do ingerowania w politykę finansową zarządu lub do wprowadzania niekorzystnych dla jednostki zmian warunków udostępniania środków finansowych
	zapewnienie swobód (ewentualnie lepszych warunków) dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania	skłonienie kredytodawców do formułowania pozytywnej oceny sytuacji obecnej i w perspektywach rozwoju jednostki
Kontrahenci	dążenie do uzyskiwania atrakcyjnych warunków zawieranych transakcji (cena, terminy płatności, limity dostaw kredytowych itp.), optymalnych ze względu na aktualną sytuację jednostki i przyjętych priorytetów	skłonienie kontrahentów do zawierania transakcji z jednostką oraz do akceptowania ich warunków oraz wywołanie przekonania, że jednostka jest atrakcyjnym i stabilnym partnerem
	powstrzymywanie kontrahentów od dążeń do modyfikacji warunków transakcji, które są niekorzystne ze względu na interesy jednostki	wywołanie u kontrahentów przekonania, że istnieją obiektywne uwarunkowania uniemożliwiające zarządowi przystanie na warunki współpracy mniej korzystne dla jednostki
Pracownicy	dążenie do uzyskania większego zaangażowania się pracowników w realizowane zadania	wywołanie u pracowników wrażenia ciągłego rozwoju jednostki, jej stabilnej i zadowalającej sytuacji ekonomicznej (w czym udział mają pracownicy)
	minimalizacja kosztów związanych z premiami okresowymi (w szczególności w sytuacji, kiedy uzależnione są od wyników jednostki)	skłonienie pracowników do akceptacji ograniczenia wielkości lub całkowitego wstrzymania wypłat wynagrodzeń o charakterze premii
	powstrzymywanie żądań socjalnych, a w szczególności płacowych	wywołanie u pracowników przekonania, że w świetle aktualnej sytuacji ekonomicznej jednostki nie jest możliwe wygospodarowanie środków na zwiększenie świadczeń dla pracowników, a przeforsowanie takich zmian może prowadzić do istotnego pogorszenia się sytuacji jednostki

Tabela 3. Wybrane sposoby definiowania i rozumienia polityki bilansowej w literaturze przedmiotu

Źródło	Cytat
G. Wöhe, [26], za [16, s. 25]	Ogół zgodnych z prawem decyzji podmiotu gospodarczego, mających na celu takie ukształtowanie wykazywanych w bilansie: wyniku finansowego, majątku, zobowiązań i innych źródeł finansowania, aby zapewnić optymalną realizację zamierzeń gospodarczych. Środkiem tej polityki jest odpowiednie wykorzystanie, przy znajomości teorii bilansowania, przepisów prawnych zezwalających przy sporządzaniu bilansu i wycenie bilansowej na postępowanie według uznania lub na wybór pomiędzy różnymi sposobami postępowania dopuszczonymi przez ustawodawcę
G. Sieben, M.J. Matschke, E. Köning, [18], za [25, s. 182]	Są to wszystkie przedsięwzięcia podejmowane w trakcie roku obrotowego i podczas sporządzania zamknięcia rocznego (ze względu na systematyczne tworzenie bilansu), mające na celu wpływ na ocenę adresata bilansu i skłonienia go do pożądanых zachowań
K. Sawicki [16, s. 24]	Polityka bilansowa sensu largo [...] [to] kształtowanie bilansowania zorientowane na cel. Chodzi o metody i teorie przyjęte na potrzeby celów bilansowania oraz wynikające stąd adekwatne do tych celów koncepcje bilansowe: bilansu handlowego, bilansu podatkowego, bilansu skonsolidowanego, bilansu likwidacyjnego itp.
A. Szmerekieta [21, s. 73]	Teoria rachunkowości ma duże znaczenie nie tylko w procesie stanowienia prawa, ale również w kreowaniu makroekonomicznej polityki bilansowej [...].

Źródło: [4, s. 22].

Zarząd musi dokonać wyboru działań, jakie ma zamiar przedsięwziąć w ramach polityki bilansowej, jednak z pełną świadomością wszystkich wywołanych nimi skutków, czyli ryzyka podejmowanych decyzji, które nie zawsze pozostają w zgodzie z zamierzonymi celami. Może się bowiem okazać, że podjęte decyzje o określonym ukształtowaniu warunków współpracy z określoną grupą interesariuszy (np. dostawców) są z konieczności adresowane do całej ich grupy (a ściślej – do całego otoczenia organizacji), co może powodować odmienne reakcje (ryzyko operacyjne). Na przykład polityka mająca na celu przyciągnięcie inwestorów (czyli wykazywanie dobrej kondycji organizacji – m.in. poprzez wykazanie możliwie wysokiego zysku) może doprowadzić do żądań wypłat z zysku przez dotychczasowych udziałowców, a zatem do wypływu środków na zewnątrz organizacji; może spowodować podwyższenie kosztów finansowania zewnętrznego, co z kolei może doprowadzić do zmian warunków określonych przez dostawców, dążeń odbiorców do zwiększenia opustów na zakupione produkty i wreszcie spowodować żądania podwyższenia świadczeń dla pracowników ze strony związków zawodowych. Tak więc każde działanie zarządu organizacji gospodarczej będzie powodować skutki niwelujące zamierzone efekty. Oczywiście nie wszystkie te skutki powstaną jednocześnie. Zarządy organizacji gospodarczych muszą mieć świadomość **istnienia określonego stopnia niepewności** (ryzyka gospodarczego), dotyczącej reakcji innych grup interesariuszy niż tych, na których oddziaływanie było skierowane.

Może bowiem zaistnieć sytuacja, kiedy bilans korzyści i strat wykaże, że wykorzystując instrumenty polityki bilansowej (o czym szerzej W. Hasik [4, s. 189-255]), np. instrumenty materialne – ich użycie powoduje zawsze zmiany wyniku finansowego, zadowalające, ale w krótkim przedziale czasu – natomiast może wpłynąć na zwiększenie stopnia ryzyka operacyjnego w długim przedziale czasu.

Tabela 4. Użycie terminu „polityka rachunkowości” w rozumieniu „zasad rachunkowości” (wybrane przykłady)

Źródło	Cytat
MSR [10, s. 67]	Zasady, reguły, metody, uzgodnienia umowne i procedury przyjęte przez kierownictwo przedsiębiorstwa przy opracowywaniu i prezentacji sprawozdań finansowych.
Ustawa o rachunkowości, art. 3, ust. 1, pkt. 11 [28]	Wybrane i stosowane przez jednostkę, odpowiednie do jej działalności, rozwiązania dopuszczone przepisami ustawy i zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych.
W. Brzezina [1, s. 33], zob. też: [16, s. 20]	Zdaniem D. Bradleya, o ile polityka rachunkowości w Wielkiej Brytanii jest oparta przede wszystkim na preferowaniu treści nad formą [...], to w Europie Kontynentalnej, z wyjątkiem Holandii, polityka rachunkowości kładzie nacisk na prymat roli władz państwowych i znajduje odzwierciedlenie w obowiązujących planach kont, a szerzej – w chęci regulowania zasad rachunkowości przez prawo.
W. Brzezina [1, s. 32]	Zmiana systemu gospodarczego w Polsce wymagała zmiany przede wszystkim polityki rachunkowości (przepisów o zasadach prowadzenia rachunkowości, planów kont).
K. Sawicki [16, s. 21-22]	Przy wyborze i aplikacji odpowiedniej polityki rachunkowości oraz przy przygotowywaniu sprawozdań finansowych kierownictwo przedsiębiorstwa powinno kierować się trzema zasadami [...]. Przyjęte przez jednostkę zasady (politykę) rachunkowości należy stosować w sposób ciągły [...].
A. Szmerekiet [21, s. 63]	Ważną cechą niemieckiej polityki rachunkowości jest bardzo ścisły związek prawa bilansowego z prawem podatkowym.
A. Szmerekiet [21, s. 61]	Do wyboru określonej polityki w zakresie prowadzenia systemu informacyjnego rachunkowości służą standardy rachunkowości. [Wypowiedź dot. US GAAP–W.H.]

Źródło: [4, s. 24-25].

Wracając do odpowiedzi na pytanie o wpływ polityki bilansowej na procedurę zarządzania ryzykiem (identyfikacja ryzyka, pomiar i jego hierarchizacja) na podstawie powyższych rozważań (o audycie, polityce bilansowej) mogę (w moim przekonaniu) zaryzykować stwierdzenie, że w strukturach polskich organizacji gospodarczych powinna być uwzględniona komórka, która powinna zajmować się audytem wewnętrznym i zarządzaniem ryzykiem w zakresie sformułowanym przez Saundersa. Komórka ta powinna bezpośrednio podlegać właścicielowi organizacji gospodarczej. Zakres jej

działania i odpowiedzialności powinien determinować politykę bilansową, określoną przez zarząd organizacji. Jest to odpowiedź uproszczona i niepełna, ale praktyka gospodarcza wskazuje, że niezbędny jest skuteczny system „nadzoru”, który determinowałby analizę ryzyka gospodarczego (nie tylko pojedynczych decyzji podejmowanych przez zarząd organizacji), ale całego procesu gospodarczego.

Literatura

- [1] Brzezina W., *Nauka, polityka i praktyka rachunkowości*, Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej SKwP nr 32, Warszawa 1995.
- [2] Cebrowska T., *Polityka rachunkowości – nowe określenie w prawie bilansowym*, [w:] *Rachunkowość i rewizja u progu 2002 roku*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 929, Wrocław 2002.
- [3] Drucker P.F., *Myśli przewodnie Druckera*, MT Biznes, Warszawa 2002
- [4] Hasik W., *Polityka bilansowa jednostki gospodarczej w teorii i praktyce*, rozprawa doktorska, AE, Wrocław 2003
- [5] Hendriksen E.A., Breda M.F. van, *Teoria rachunkowości*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- [6] Krzyżanowski L.J. (red.), *Podstawy nauki o organizacji i zarządzaniu*, PWN, Warszawa 1994.
- [7] Kwiecień M. (red.), *Rachunki problemowe kosztów i wyników wspomaganie mikrokomputerem*, AE, Wrocław 1989.
- [8] McNamee D., *Oszacowanie ryzyka w audycie wewnętrznym i zarządzaniu*, FRR w Polsce, Warszawa 2004.
- [9] Micherda B., *Sprawozdania finansowe i ich analiza. Analiza finansowa*, SKwP, Warszawa 2005.
- [10] Międzynarodowe Standardy Rachunkowości IASC, SKwP 2001.
- [11] *Nowe standardy i możliwości*, „Puls Biznesu”, 28 października 2004 r.
- [12] Rutkowski A., *Zastosowanie EBITDA w wycenie wartości firmy*, [w:] *Efektywność źródłem bogactwa narodów. Przedsiębiorczość i zarządzanie*, red. T. Dudycz, Łódź – Wrocław 2006.
- [13] Samelak J., *Determinanty sprawozdawczości finansowej przedsiębiorstw oraz kierunki jej dalszego rozwoju*, AE, Poznań 2004.
- [14] Saunders E.J., *Standardy, kodeksy etyki oraz governance. Ich znaczenie dla efektywnego zarządzania organizacją*, [w:] *Etyka biegłego rewidenta w teorii, prawie i praktyce*, KIBR, Warszawa 2007.
- [15] Sawicki K., *Informacyjno-sprawozdawcza funkcja rachunkowości jednostek gospodarczych*, Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej SKwP nr 35, Warszawa 1996.
- [16] Sawicki K. (red.), *Polityka bilansowa i analiza finansowa, nowoczesne instrumenty zarządzania firmą*, Ekspert, Wrocław 2001.
- [17] Schweitzer M., *Ambiwalencja teorii rachunkowości: wartość dla akcjonariusza czy wartość dla akcjonariusza*, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości SKwP nr 6 (62), Warszawa 2001.
- [18] Sieben G., Matschke M.J., Köning E., *Bilanzpolitik*, Stuttgart 1981.
- [19] Skoczylas W., *Potrzeba i kierunki rozszerzenia zakresu sprawozdawczości przedsiębiorstw*, [w:] *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w procesie poprawy bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, red. B. Micherda, AE, Kraków 2005.
- [20] Steinmann H., Schreyögg G., *Zarządzanie – podstawy kierowania przedsiębiorstwem, koncepcje, funkcje, przykłady*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2001.
- [21] Szmerekiet A., *Polityka rachunkowości przedsiębiorstwa – zagadnienia wybrane*, Zeszyty Teoretyczne Rady Naukowej SKwP nr 52, Warszawa 1999.
- [22] Świderska M., Świderska G.K., *Oczekiwania inwestorów a zakres informacji ujawnianej w sprawozdaniu rocznym*, [w:] *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w procesie poprawy bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, red. B. Micherda, AE, Kraków 2005.

-
- [23] Walińska E., *Sprawozdawczość finansowa polskich jednostek – nowe wyzwania w świetle Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2005*, [w:] *Sprawozdawczość i rewizja finansowa w procesie poprawy bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, red. B. Micherda, AE, Kraków 2005.
- [24] Waśniewski T., Skoczylas W., *Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie*, FRR w Polsce, Warszawa 2002.
- [25] Webber J., Kufel M., Cebrowska T. (red.), *Wprowadzenie do rachunkowości spółek*, Park, Bielsko-Biała 1993.
- [26] Wöhe G., *Die Handels-und Steuerbilanz*, Monachium 1990.
- [27] Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o nowelizacji ustawy o rachunkowości, DzU nr 113, poz. 1186.
- [28] Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU nr 121, poz. 591, z późn. zm.
- [29] Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz o zmianie ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, DzU nr 213, poz. 2155.

INTERNAL AUDIT, ACCOUNTING POLICY VERSUS RISK OF ECONOMICS

Summary

The paper covers thinking in the scope of internal audit, accounting policy, and risk of economics. The Author has presented relations between actions (audit and accounting policy) and their influence on risk of economics.